

- freshwater *Hydra attenuata* feeding, morphology & reproduction // Environ. Pollut. 2018. Vol. 234. P. 487–494.
4. Quinn B., Gagné F., & Blaise C. (2012). *Hydra*, a model system for environmental studies. International Journal of Developmental Biology, 56(6-8), 613-625.
 5. Гандзюра В. П., Клименко М. О., Бедункова О. О. Біосистеми в токсичному середовищі: монографія. Рівне: НУВГП, 2021. 261 с.

УДК 591.5:591.9:59.5(477,74)(210,7)

**ЖИВЛЕННЯ МИНЯ СЕРЕДЗЕМНОМОРСЬКОГО
GAIDROPSARUS MEDITERRANEUS В АКВАТОРІЇ
ОДЕСЬКОЇ ЗАТОКИ ВОСЕНИ 2020 РОКУ**

Караванський Ю. В.¹, Заморов В. В.²

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

E-mail: 1u.v.karavanskiy@onu.edu.ua; 2v.zamorov@onu.edu.ua

Відсутність системного спостереження за рибним населенням на більшій частині Чорного моря спричинила серйозний дефіцит актуальної наукової інформації. Детальне вивчення та аналіз біологічних і екологічних аспектів стану іхтіофауни потребує додаткових досліджень, зокрема щодо структури та функціонування рибних угруповань, особливо в зонах антропогенного впливу на екосистему.

Північно-західна частина Чорного моря, зокрема Одеська затока, є унікальним природним комплексом. Для об'єктивної оцінки екологічного стану та раціонального використання біологічних ресурсів цього району важливе значення має моніторинг стану іхтіоценозів. Ключову роль у трофічній структурі рибних угруповань відіграють бентофаги та хижі види іхтіофауни. Одним із показових представників в цьому контексті є минь середземноморський *Gaidropsarus mediterraneus* (Linnaeus, 1758), який може мати помітну роль в оцінці стану донних біоценозів.

В Одеській затоці з 2005 по 2010 роки частота зустрічальності цього виду в сіткових уловах досягала до 80%. Найбільша величина його відносного улову (2,3 екземпляра /

сітку) досягнута в 2009 р. [2; 3]. У 2016 р. минь середземноморський майже постійно зустрічався в сіткових уловах [1], а восени 2020 р. його кількість досягала до 5 екземплярів на одну сітку.

Метою дослідження було оцінити спектр харчування цього виду у прибережних водах Одеської затоки. Дослідження проводили в прибережній частині акваторії Одеської затоки. Рибу ловили за допомогою зябрових сіток у жовтні-листопаді 2020 року. Було проаналізовано 34 харчові грудки миня середземноморського. Розміри риб коливалися в таких межах: загальна довжина – 23,5–26,5 см, маса – 118,0–143,4 г. Для оцінки значення кожного таксона об'єктів харчування в раціоні риб використовували їх індекси відносної значимості (ІВЗ, %), відносну масу (%) та частоту зустрічальності (%). Раціон миня середземноморського в Одеській затоці включав організми, які належали до восьми таксонів: *Oligochaeta* gen. sp, ракоподібні *Carcinus aestuarii*, *Idotea baltica basteri*, *Ampithoe vaillanti*, *Microprotopus longimanus*, *Jassa oia*, *Palaemon elegans*, також молодь бичкових риб (Gobiidae).

Величини індексу відносної значимості (ІВЗ), відносної маси та частоти зустрічальності вказують на суттєву роль в раціоні десятиногих ракоподібних (Decapoda): *C. aestuarii* (9440%, 89,4% та 79,4% відповідно) та *P. elegans* (746%, 5,84% та 41,2% відповідно). Помітне місце займали також *I. baltica basteri* (425%, 4,1% та 20,6% відповідно). та *Oligochaeta* gen. sp (349%, 0,43% та 20,6% відповідно). Інші види ракоподібних: *A. vaillanti* (103%, 0,06%, та 23,5% відповідно), *M. longimanus* (7,4%, 0,0031%, та 20,6% відповідно), *J. oia* (12% , 0,07%, та 26,5% відповідно) та представники родини бичкових риб (50%, 0,3% та 14% відповідно) відігравали в живленні другорядну роль.

Дослідження живлення миня середземноморського в Одеській затоці восени 2020 року показало, що його раціон базується переважно на десятиногих ракоподібних (*C. aestuarii* та *P. elegans*), що свідчить про їх достатньо велику чисельність в донних біоценозах прибереженої зони моря [5]. За даними літератури, у осінній період (вересень–лютий) живлення

середземноморського миня є слабким, що підтверджувалося порожніми шлунками у третини особин. Основу раціону в цей час складали ракоподібні, зокрема краби та креветки, які становили 75–90% від маси харчової грудки. Мальки риб відігравали другорядну роль, складаючи лише 21% маси шлункового вмісту, їхнє значення зростало з наступом зимнього періоду року, коли вони відкочовували на глибину [4]. Таким чином, у осінній період минь середземноморський переважно живиться ракоподібними, а риби мають другорядне значення в його раціоні.

Отримані результати підтверджують роль миня середземноморського як індикатора стану донних біоценозів та необхідність подальшого моніторингу за його станом для оцінки впливу антропогенних факторів на біоресурси Чорного моря.

Список літератури

1. Заморов В. В., Караванський Ю. В., Чернікова С. Ю. Результати досліджень іхтіофауни в прибережній зоні моря Одеської затоки у 2016–2017 рр. Вісник Одеського національного університету. 2019. Т. 24, вип. 1(44). С. 77–96.
2. Северо-западная часть Черного моря: структура и климатическая изменчивость океанологических полей / Попов Ю. И., Матыгин А. С., Коломейченко Г. Ю., Заморов В. В., Черникова С. Ю., Петров С. А., Пономарева Л. П., Караванский Ю. В., Леончик Е. Ю., Каштаков В. Д. Одеса: ФОП Попова Н. М., 2016. 439 с.
3. Черникова С. Ю., Заморов В. В. Ихтиофауна Одесского залива (Чёрное море) в первом десятилетии XXI века. Морський екологічний журнал. 2011. Т. X, № 3. С. 76–85.
4. Фауна України: у 40 т. / редкол.: В. О. Топачевський (голова), А. Д. Маркевич, М. А. Войнственський, В. Г. Долін, В. Г. Луков, Н. Т. Сокур, Н. Н. Щербак, В. І. Монченко (секретар); Інститут зоології ім. І. І. Шмальгаузена АН УРСР. Київ: Наукова думка, 1988. Т. 8. 140 с.
5. Varigin Y. Trophic structure of the fouling community in Odessa Bay (Black Sea). Biosystems Diversity. 2018. Vol. 26, No. 2. P. 131–137. DOI: 10.15421/011635.